

De arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden in Europa: Vlaanderen als middenmoter

Kortgeschoolden, dit zijn personen die ten hoogste een diploma tweede graad secundair onderwijs behaalden, hebben vaak een precaire positie op de Europese arbeidsmarkt. Ze beleven een moeilijkere doorstart op de arbeidsmarkt (Mazrekaj, De Witte, & Vansteenkiste, 2017), hebben gemiddeld gesproken minder goede loopbaanperspectieven en ervaren moeilijkheden bij de zoektocht naar en het behouden van werk (Zimmer, Delhez, & De Mulder, 2013). De arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden kan echter verschillen tussen regio's omwille van onder meer de institutionele context (Fernández-Macias, 2012; Oesch, 2015; Peugny, 2019). Regio's zijn immers grotendeels autonoom bevoegd voor het uitstippelen van het economische en werkgelegenheidsbeleid (Eurostat, 2010; Stevens, De Winne, & Sels, 2007). Daarom onderzoeken we in deze bijdrage via een clusteranalyse hoe de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden regionaal varieert binnen Europa anno 2018. Daarnaast zoomen we in op de evolutie van de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden per regio tijdens de voorbije vijf jaar, zodat we een beter beeld krijgen van de regio's die een inhaalbeweging hebben ingezet, of achterblijven op de sterkere presteerders.

Methodologie en indicatoren

We onderzoeken de Europese diversiteit in de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden aan de hand van clusteranalyse. Met deze analysetechniek proberen we inhoudelijk logische groepen van observaties, in dit geval regio's, te vormen. De observaties binnen een cluster moeten zo gelijkaardig

mogelijk scoren op de geselecteerde indicatoren, terwijl deze scores zo verschillend mogelijk moeten zijn van de observaties in de overige clusters. We hanteren een hybride clustermethode, waarbij we de hiërarchische Ward clustermethode laten volgen door een niet-hiërarchische clustermethode.

De arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden brengen we in beeld aan de hand van de activiteits- en werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden op arbeidsleeftijd. We vergelijken ook de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden ten opzichte van zowel midden- als hogeschoolden via de onderwijskloof. Deze ratio drukt het verschil in de activiteits- en werkzaamheidsgraad uit van kortgeschoolden ten opzichte van midden- en hogeschoolden. Indien deze ratio groter (kleiner) is dan 1, dan betekent dit dat kortgeschoolden een lagere (hogere)

activiteits- of werkzaamheidsgraad laten optekenen dan de referentiegroep. De NEET-ratio voegen we eveneens toe aan de analyse, aangezien deze indicator een duidelijke link heeft met de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolde jongeren. De NEET-ratio vat het aandeel jongeren van 15 tot 24 jaar die geen job hebben en geen training of onderwijs volgen, en geeft daardoor een inzicht in

de arbeidsmarktpositie van jongeren. Hoewel de NEET-ratio een zeer diverse groep jongeren vat, hebben deze jongeren wel een hogere waarschijnlijkheid om een aantal achterstellingen te delen, zoals een lager opleidingsniveau en een kwetsbare gezinsachtergrond (Furlong, 2006). Het risico om in de NEET-categorie terecht te komen, is bovendien hoger voor kortgeschoolden dan voor hooggeschoolden (OECD, 2017).

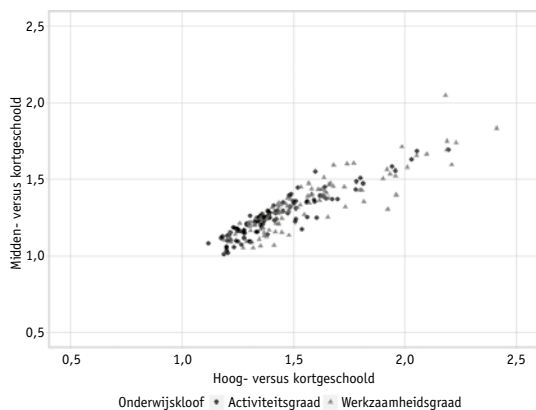
De analyses voeren we uit op het NUTS-1 niveau, een indeling die gebaseerd is op administratieve en institutionele structuren. Op dit niveau zijn er 104 regio's, waarbij Denemarken, Tsjechië, Estland, Ierland, Cyprus, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Slovenië en Slowakije telkens als een regio op zich worden beschouwd. De Finse regio Åland valt uit de analyse wegens gebrek aan data.

Kortgeschoolden op de Europese arbeidsmarkt

We werpen een eerste blik op de data aan de hand van de figuren 1 en 2. In figuur 1 geven we de onderwijjskloof in de activiteits- en werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden ten opzichte van hoog- (x-as) en middengeschoolden (y-as) in Europa op NUTS-1 niveau weer. Uit de figuur blijkt dat in geen enkele regio kortgeschoolden een hogere activiteits- of werkzaamheidsgraad halen dan midden- of hooggeschoolden.

Figuur 1.

Onderwijskloof in activiteits- en werkzaamheidsgraad

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Wat daarnaast opvalt, is dat de Europese regio's veel variatie laten optekenen. In figuur 2 zetten we per regio de activiteitsgraad af tegen de werkzaamheidsgraad, opgesplitst naar opleidingsniveau. In deze figuur observeren we een lineaire trend die opnieuw duidelijk maakt dat de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden zwakker is dan die van midden- en hooggeschoolden. Tegelijkertijd zien we binnen de opleidingsniveaus sterke regioverschillen. In de volgende onderdelen onderzoeken we de variatie bij kortgeschoolden aan de hand van clusteranalyse.

Arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

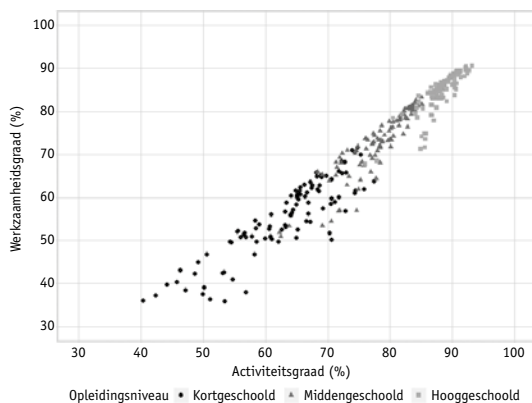
In dit onderdeel presenteren we de resultaten met betrekking tot de clusteranalyse waarmee we de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden in 2018 onderzoeken. Deze clusteranalyse resulteert in zeven verschillende clusters die we in tabel 1 weergeven. De clusters staan aflopend gerangschikt op basis van de score op de activiteitsgraad van kortgeschoolden. In figuur 3 visualiseren we de zeven clusters. In wat volgt bespreken we elke cluster afzonderlijk.

Cluster 1: de Europese topregio's

Cluster 1 onderscheidt zich van de andere clusters door een hoge activiteitsgraad (73,1%) te

Figuur 2.

Activiteits- vs. werkzaamheidsgraad naar opleidingsniveau

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

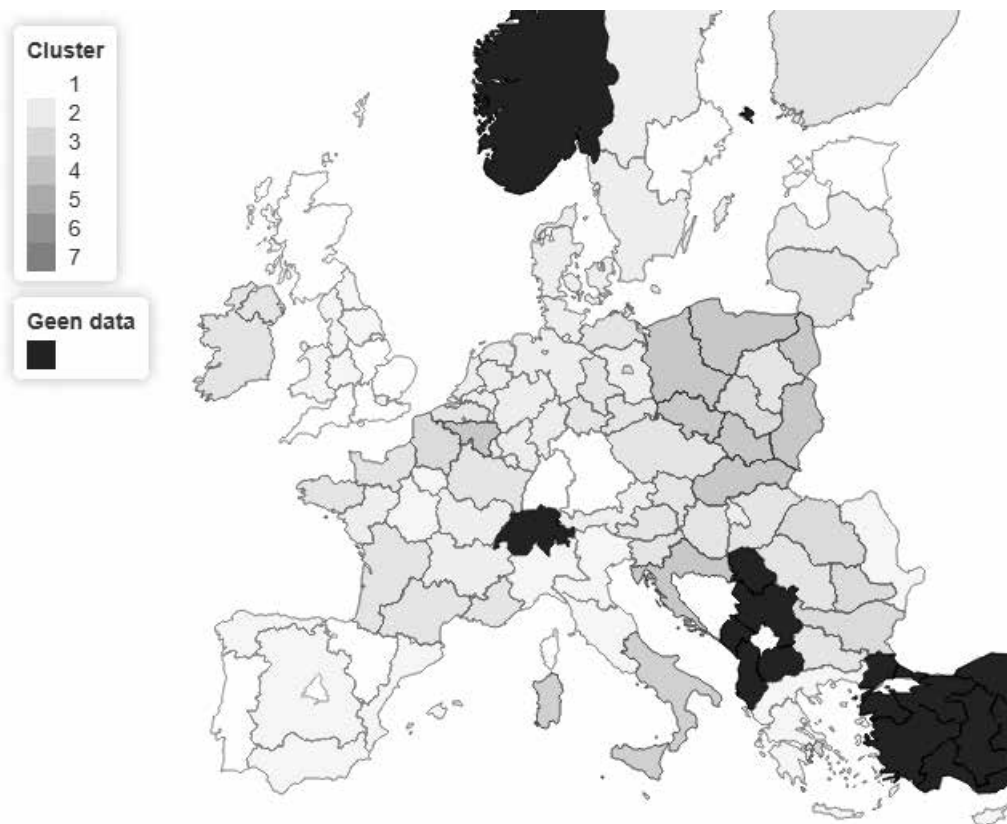
Tabel 1.

Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster	Aantal regio's	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
		Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengeschoold	
EU	103	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Vlaanderen		55,5	52,1	1,65	1,41	7,8
1	13	73,1	66,8	1,28	1,16	8,2
2	23	68,5	59,6	1,37	1,16	13,2
3	23	66,3	59,8	1,47	1,31	6,5
4 (VLA)	26	59,5	51,8	1,65	1,43	9,0
5 (BHG)	7	53,2	43,7	1,92	1,49	14,3
6	3	51,2	37,5	1,92	1,42	27,3
7 (WAL)	8	45,8	39,2	2,17	1,74	9,7

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS**Figuur 3.**

Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2018

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.

combineren met een hoge werkzaamheidsgraad (66,8%) en, gemiddeld gezien, de laagste onderwijskloven (1,16). De NEET-ratio van 8,2% ligt lager dan het Europese gemiddelde, maar cluster drie behaalt een lager clustergemiddelde. De cluster vat dus de regio's waar kortgeschoolden de beste arbeidsmarktpositie hebben. De cluster wordt gedomineerd door vijf regio's uit het Verenigd Koninkrijk en vier Zuid-Europese regio's. Twee Duitse regio's, een Zweedse regio en Estland vervolledigen de cluster.

Als we inzoomen op de cluster, dan zien we dat enkel East-Midlands en Scotland een lagere activiteitsgraad hebben dan 70%. In Oost-Zweden is 77,4% van de kortgeschoolden op beroepsleeftijd actief op de arbeidsmarkt, hiermee is deze regio de Europese koploper. South West heeft de hoogste werkzaamheidsgraad bij kortgeschoolden in Europa, deze bedraagt 71,7%. De cluster heeft de laagste gemiddelde onderwijskloof tussen kort- en hooggeschoolden in Europa, met als exponent Corsica waar deze onderwijskloof 1,19 bedraagt. De gemiddelde onderwijskloof tussen kort- en middengeschoolden van 1,16 is identiek aan die van cluster twee. South East en Scotland zijn de enige regio's in deze cluster met een hoger aandeel NEET-jongeren dan het Europese gemiddelde van 10,2%.

Cluster 2: subtopper met een hoge NEET-ratio

We classificeren de tweede cluster als subtopper, omdat deze minder goed scoort dan cluster 1, maar qua activiteitsgraad (68,5%), werkzaamheidsgraad (59,6%), onderwijskloof met hoog- (1,37) en middengeschoolden (1,16) beter doet dan het Europese gemiddelde. Met een gemiddelde NEET-ratio van 13,2% kennen de regio's uit deze cluster wel een hoger aandeel NEET-jongeren in vergelijking met het Europese gemiddelde. De cluster omvat vooral Zuid-Europese regio's, maar ook de UK is vrij dominant. Verder zijn er twee Franse regio's en een Roemeense regio.

De kloof tussen de activiteitsgraad en de werkzaamheidsgraad is in deze cluster meer uitgesproken dan in cluster 1. Dit wijst erop dat heel wat regio's binnen deze cluster met een hogere werkloosheid van kortgeschoolden kampen. Het grootste verschil tussen activiteits- en werkzaamheidsgraad zien we in de Spaanse regio Sur, waar dit 20,9 procentpunt bedraagt. De onderwijskloven zijn vrij laag, de Griekse regio's Nisia Aigaiou en Kentriki Ellada steken er Europees gezien bovenuit met een ratio van kort- versus middengeschoold van 1,05. Op vlak van de NEET-ratio zijn

Tabel 2.

Cluster 1 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 1	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengeschoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	73,1	66,8	1,28	1,16	8,2
Baden-Württemberg (DE)	72,7	68,3	1,31	1,22	4,9
Beieren (DE)	72,2	68,5	1,30	1,21	4,2
Estland	72,3	65,7	1,30	1,19	9,8
Noreste (ES)	71,8	60,1	1,38	1,12	8,4
Comunidad De Madrid (ES)	75,8	61,9	1,35	1,06	8,3
Corsica (FR)	71,7	66,1	1,19	1,10	9,6
Continentaal-Portugal (PT)	75,3	69,9	1,22	1,09	8,0
Oost-Zweden (SE)	77,4	63,8	1,40	1,31	5,9
East Midlands (UK)	69,0	64,8	1,32	1,20	9,0
East Of England (UK)	73,9	71,1	1,24	1,14	10,5
South East (UK)	74,3	70,6	1,21	1,15	9,3
South West (UK)	74,7	71,7	1,21	1,13	8,4
Scotland (UK)	68,9	65,2	1,26	1,21	10,3

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.

de Azoren de negatieve uitschieter met een score van 17,8%.

Cluster 3: subtopper met de laagste NEET-ratio

De derde cluster is eveneens een subtopper, omdat deze op vlak van activiteitsgraad (66,3%), werkzaamheidsgraad (59,8%), onderwijskloof met hoog- (1,47) en middengeschoolden (1,31) minder goed scoort dan cluster 1, maar wel beter dan het EU-gemiddelde. Bovendien is de gemiddelde NEET-ratio van 6,5% de laagste van alle clusters. De cluster bestaat uit een groot aantal centraal-Europese regio's, maar heeft met Denemarken en twee Zweedse regio's ook een Scandinavische toets. De buurlanden van België

zijn in deze clusters goed vertegenwoordigd met alle Nederlandse regio's, drie Franse regio's en Luxemburg. Ook Letland en Malta behoren tot deze cluster.

De gemiddelde activiteitsgraad van 66,3% is lager dan in cluster twee (68,5%), maar de kloof met de werkzaamheidsgraad is in deze cluster kleiner. De kortgeschoolden zijn in deze cluster dus in mindere mate aanwezig op de arbeidsmarkt, maar hebben wel in hogere mate een job. Zuid- en Noord-Zweden vallen in die zin uit de toon met een kloof tussen beide indicatoren van respectievelijk 12,7 en 11,9 procentpunt. Het laagste aandeel NEET-jongeren in Europa vinden we in Oost- en West-Nederland, waar 3,9% van de jongeren geen job hebben en geen training of onderwijs volgen.

Tabel 3.

Cluster 2 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster2	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengeschoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	68,5	59,6	1,37	1,16	13,2
Cyprus	68,4	61,6	1,31	1,16	13,2
Nisia Aigaiou, Kriti (EL)	71,1	59,1	1,27	1,05	15,1
Voreia Ellada (EL)	64,9	50,7	1,41	1,07	14,1
Kentriki Ellada (EL)	67,2	54,4	1,32	1,05	16,1
Noroeste (ES)	66,5	54,5	1,45	1,15	9,6
Centro (ES)	72,8	56,9	1,37	1,13	12,3
Este (ES)	74,3	61,1	1,35	1,11	13,3
Sur (ES)	70,5	50,2	1,48	1,13	15,6
Canarias (ES)	70,3	51,7	1,42	1,24	15,7
Île-De-France (FR)	70,5	59,8	1,39	1,17	10,1
Centre-Val De Loire (FR)	64,4	57,2	1,45	1,24	10,8
Noordwest-Italië (IT)	68,4	61,9	1,36	1,18	14,3
Noordoost-Italië (IT)	68,6	62,9	1,33	1,20	13,1
Centraal-Italië (IT)	66,9	58,8	1,37	1,15	15,4
Azoren (PT)	70,6	64,2	1,35	1,17	17,8
Madeira (PT)	72,9	65,8	1,29	1,09	16,1
Regio 2 (RO)	68,2	65,8	1,31	1,09	12,9
North East (UK)	64,1	60,4	1,39	1,26	12,4
North West (UK)	65,6	62,3	1,38	1,24	11,3
Yorkshire And The Humber (UK)	67,5	62,8	1,35	1,24	11,3
West Midlands (UK)	69,7	65,0	1,30	1,21	11,6
London (UK)	65,1	60,2	1,43	1,21	10,8
Wales (UK)	67,2	63,6	1,33	1,24	10,5

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.

Tabel 4.

Cluster 3 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 3	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengeschoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	66,3	59,8	1,47	1,31	6,5
West-Oostenrijk (AT)	65,0	60,6	1,43	1,33	6,0
Brandenburg (DE)	66,8	56,3	1,58	1,44	7,4
Hamburg (DE)	68,6	61,5	1,46	1,29	7,6
Hesse (DE)	67,4	62,2	1,41	1,29	5,6
Nedersaksen (DE)	66,3	60,2	1,47	1,34	6,3
Noordrijn-Westfalen (DE)	63,1	56,7	1,56	1,39	6,8
Rijnland-Palts (DE)	66,7	61,1	1,44	1,33	5,8
Saarland (DE)	64,9	58,4	1,53	1,33	5,8
Schleswig-Holstein (DE)	65,2	59,7	1,47	1,37	6,2
Denemarken	65,1	60,6	1,43	1,32	6,8
Bourgogne-Franche-Comté (FR)	64,2	56,4	1,48	1,32	11,2
Pays de la Loire (FR)	64,1	56,0	1,48	1,30	8,4
Auvergne-Rhône-Alpes (FR)	63,9	56,0	1,52	1,31	10,1
Central Hungary (HU)	65,5	60,7	1,42	1,21	6,7
Luxemburg	63,3	58,9	1,42	1,16	5,3
Letland	69,2	57,5	1,55	1,27	7,8
Malta	64,9	61,7	1,47	1,32	7,3
Noord-Nederland (NL)	65,2	60,8	1,43	1,28	3,9
Oost-Nederland (NL)	68,2	64,8	1,38	1,24	3,9
West-Nederland (NL)	65,5	61,6	1,44	1,28	4,2
Zuid-Nederland (NL)	66,2	63,1	1,41	1,28	4,6
Zuid-Zweden (SE)	74,4	61,7	1,43	1,35	6,3
Noord-Zweden (SE)	70,5	58,6	1,53	1,45	6,3

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Cluster 4: de middenmoot

We categoriseren cluster 4 als middenmoot, omdat de scores op de verschillende indicatoren minder goed zijn dan deze van de voorgaande clusters, maar wel beter dan de komende clusters. De scores voor de activiteits- (59,5%) en werkzaamheidsgraad (51,8%) zijn lager dan het Europese gemiddelde, terwijl de onderwijskloven met de hoog- (1,65) en middengeschoolden (1,43) hoger zijn dan het Europees gemiddelde. Met een gemiddeld aandeel NEET-jongeren van 9,0% hebben de regio's in deze cluster een lagere NEET-ratio dan gemiddeld. We vinden Vlaanderen terug in deze cluster, waarin het vergezeld wordt door zes Franse regio's en verder vooral Centraal- en Oost-Europese regio's. Ook Ierland, Noord-Ierland, Litouwen en een Finse regio behoren tot deze cluster.

Als we specifiek kijken naar Vlaanderen, dan zien we dat de activiteitsgraad van 55,5% lager ligt dan het clustergemiddelde van 59,5%. Het aandeel werkzame kortgeschoolden in Vlaanderen bedraagt 52,1%, wat hoger is dan het clustergemiddelde van 51,8%. De onderwijskloven liggen in lijn met het clustergemiddelde van 1,7 en 1,4 bij kort- versus respectievelijk midden- en hooggeschoolden. De NEET-ratio van 7,8% is lager dan het clustergemiddelde.

Cluster 5: zwakke arbeidsmarktpositie kortgeschoolden

Cluster 5 wordt gekenmerkt door een lage activiteitsgraad (53,2%), een zeer lage werkzaamheidsgraad (43,7%), hoge onderwijskloven (respectievelijk 1,92

Tabel 5.

Cluster 4 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 4	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengeschoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	59,5	51,8	1,65	1,43	9,0
Oost-Oostenrijk (AT)	62,6	52,5	1,58	1,40	8,1
Zuid-Oostenrijk (AT)	58,5	52,8	1,62	1,43	5,4
Vlaanderen	55,5	52,1	1,65	1,41	7,8
Zuid-West- en Zuid-Centraal Bulgarije (BG)	56,7	51,7	1,68	1,45	10,5
Tsjechië	56,8	50,9	1,68	1,59	5,6
Berlijn (DE)	65,1	52,6	1,66	1,46	9,1
Bremen (DE)	59,0	53,8	1,57	1,47	8,3
Mecklenburg-Vorpommern (DE)	63,3	53,4	1,61	1,43	8,0
Saksen (DE)	60,8	51,0	1,74	1,60	5,0
Saksen-Anhalt (DE)	62,0	49,7	1,77	1,60	7,1
Thüringen (DE)	63,2	53,2	1,64	1,51	4,7
Manner-Suomi (FI)	60,6	52,7	1,63	1,39	8,5
Normandië (FR)	58,6	49,7	1,67	1,47	12,2
Elzas-Champagne-Ardenne-Lorraine (FR)	59,9	50,6	1,66	1,38	11,9
Bretagne (FR)	57,8	51,0	1,63	1,43	8,6
Aquitaine-Limousin-Poitou-Charentes (FR)	60,7	50,8	1,64	1,42	9,7
Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées (FR)	61,0	50,3	1,62	1,36	10,3
Provence-Alpes-Côte D'Azur (FR)	63,1	53,6	1,48	1,29	10,7
Transdanubia (HU)	60,9	56,1	1,49	1,37	10,8
Great Plain and North (HU)	60,7	53,3	1,58	1,40	13,4
Ierland	56,5	51,5	1,64	1,38	10,1
Litouwen	58,2	46,9	1,93	1,53	8,0
Regio-Mazowieckie (PL)	54,5	49,6	1,80	1,43	7,2
Regio 4 (RO)	55,5	52,3	1,65	1,25	14,9
Slovenië	56,0	50,8	1,73	1,45	6,6
Northern Ireland (UK)	58,3	54,7	1,57	1,34	11,5

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

en 1,49) en een hoger dan gemiddelde NEET-ratio (14,3%). In vergelijking met de voorgaande clusters is de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden in deze cluster dus zwak. In de cluster vinden we naast het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook Oost-Europese regio's, een Franse en een Griekse regio.

Het laagste aandeel actieve kortgeschoolden op de arbeidsmarkt vinden we in deze cluster in Centraal-Polen, de activiteitsgraad bedraagt er 53,2%. De werkzaamheidsgraad in Attiki van 38,1% is de laagste in deze cluster. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest springt in het oog met enerzijds een vrij hoge onderwijskloof van 1,92 bij kort- versus

hooggeschoolden, en anderzijds een lager dan gemiddelde kloof van 1,30 bij kort- versus midden-geschoolden. Centraal-Polen is de enige regio in deze cluster waar de NEET-ratio lager uitvalt dan het Europese gemiddelde van 10,2%.

Cluster 6: zwak presterende Zuid-Europese regio's

De Zuid-Europese regio's vonden we tot nu toe terug in de beter presterende clusters, op Attiki na. De Zuid-Europese regio's waar kortgeschoolden een zwakker dan gemiddelde arbeidsmarktpositie hebben, duiken op in cluster zes. De gemiddelde

Tabel 6.

Cluster 5 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 5	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengespoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	53,2	43,7	1,92	1,49	14,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	54,7	40,9	1,92	1,30	13,3
Noord- en Oost-Bulgarije (BG)	53,3	42,6	1,99	1,71	19,9
Attiki (EL)	56,8	38,1	1,96	1,40	12,4
Nord-Pas-de-Calais-Picardie (FR)	53,2	42,5	1,96	1,52	13,7
Centraal-Polen (PL)	49,2	45,0	1,92	1,56	9,9
Regio 1 (RO)	50,6	46,8	1,90	1,50	16,5
Regio 3 (RO)	54,3	49,7	1,81	1,43	14,3

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.**Tabel 7.**

Cluster 6 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 6	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengespoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	51,2	37,5	1,92	1,42	27,3
Départements d'Outre Mer (FR)	53,5	35,8	2,21	1,59	26,1
Zuid-Italië (IT)	50,2	39,1	1,73	1,32	26,3
Eilanden Italië (IT)	49,9	37,6	1,82	1,35	29,4

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

activiteitsgraad van 51,2% ligt ver beneden het Europese gemiddelde van 63,0%. Ook de werkzaamheidsgraad (37,5%) ligt beduidend lager dan het Europese gemiddelde, met de Franse regio Départements d'Outre Mer als Europese laagvliager met een werkzaamheidsgraad van 35,8%. De onderwijskloven zijn eveneens groot, maar wat het meest in het oog springt, is de NEET-ratio (27,3%): de scores van de drie regio's zijn de hoogste van alle Europese regio's. Het grootste aandeel jongeren in de NEET-categorie vinden we in de regio Eilanden Italië, daar bedraagt de NEET-ratio 29,4%.

Cluster 7: de Europese achterblijvers

We typeren regio's uit cluster 7 als achterblijvers, omdat ze de laagste activiteitsgraad en de hoogste

onderwijskloven laten optekenen. Ook de werkzaamheidsgraad van 39,2% is heel wat lager dan het Europese gemiddelde van 55,3%, al ligt deze nog lager in cluster 6. De gemiddelde NEET-ratio van 9,7% is het lichtpuntje in deze cluster, want deze ligt lager dan het Europese gemiddelde. We vinden Wallonië in het gezelschap van Kroatië, vijf Poolse regio's en Slowakije.

In Zuid-Polen is 40,4% van de kortgeschoolden actief op de arbeidsmarkt, dit is de laagste activiteitsgraad in Europa. Zuid-Polen en Slowakije laten de hoogste onderwijskloof van kort- versus respectievelijk midden- (1,74) en hooggeschoolden (2,17) optekenen. De activiteits- en werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden in Zuid-Polen valt lager uit dan gemiddeld, maar ook de NEET-ratio van 6,8% ligt lager dan het Europese gemiddelde.

Tabel 8.

Cluster 7 – Clusteranalyse arbeidsmarktpositie kortgeschoolden in 2018

Cluster 7	Kortgeschoolden		Onderwijskloof		NEET-ratio
	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad	Kort- vs. hooggeschoold	Kort- vs. middengespoold	
EU	63,0	55,3	1,57	1,34	10,2
Cluster	45,8	39,2	2,17	1,74	9,7
Wallonië	47,2	38,5	2,10	1,66	10,0
Kroatië	42,4	37,2	2,19	1,75	13,6
Zuid-Polen (PL)	40,4	36,1	2,41	1,83	6,8
Noordwest-Polen (PL)	46,3	43,1	2,05	1,65	8,7
Zuidwest-Polen (PL)	44,2	39,7	2,23	1,74	7,7
Noord-Polen (PL)	45,8	40,3	2,19	1,69	11,4
Oost-Polen (PL)	48,6	42,3	2,01	1,58	9,3
Slowakije	51,1	36,4	2,18	2,05	10,2

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.**Tabel 9.**

Evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013 – 2018

Cluster	Aantal regio's	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
		Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hooggeschoold		Kort- vs. middengespoold		2018	Evolutie
		2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie		
EU	103	63,0	0,9	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Vlaanderen		55,5	-1,3	52,1	0,1	1,65	0,05	1,41	0,00	7,8	-2,7
1	3	62,4	11,9	56,7	17,5	1,50	-0,52	1,33	-0,34	10,3	-4,6
2	20	70,0	4,5	63,9	8,2	1,34	-0,16	1,20	-0,11	9,7	-2,9
3	9	51,9	1,3	44,6	8,1	1,97	-0,31	1,65	-0,15	9,9	-4,2
4	16	69,1	0,8	58,6	7,0	1,37	-0,09	1,14	-0,03	13,7	-5,6
5	3	51,2	0,5	37,5	1,2	1,92	-0,04	1,42	-0,02	27,3	-1,1
6 (VLA)	40	64,0	-0,4	56,8	1,5	1,53	-0,02	1,36	0,01	7,4	-0,9
7 (BHG & WAL)	12	51,1	-3,7	43,4	-0,7	1,96	0,11	1,52	0,11	12,0	-3,6

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Evolutie van de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden

Dit onderdeel bevat de resultaten van de clusteranalyse met betrekking tot de evolutie van de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden. We gebruiken dezelfde indicatoren als in de voorgaande clusteranalyse, en vullen deze aan met de gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2013 en 2018 van elke indicator. In tabel 9 geven we een overzicht van deze clusteranalyse. De clusters staan aflopend gerangschikt naar de evolutie in de activiteitsgraad.

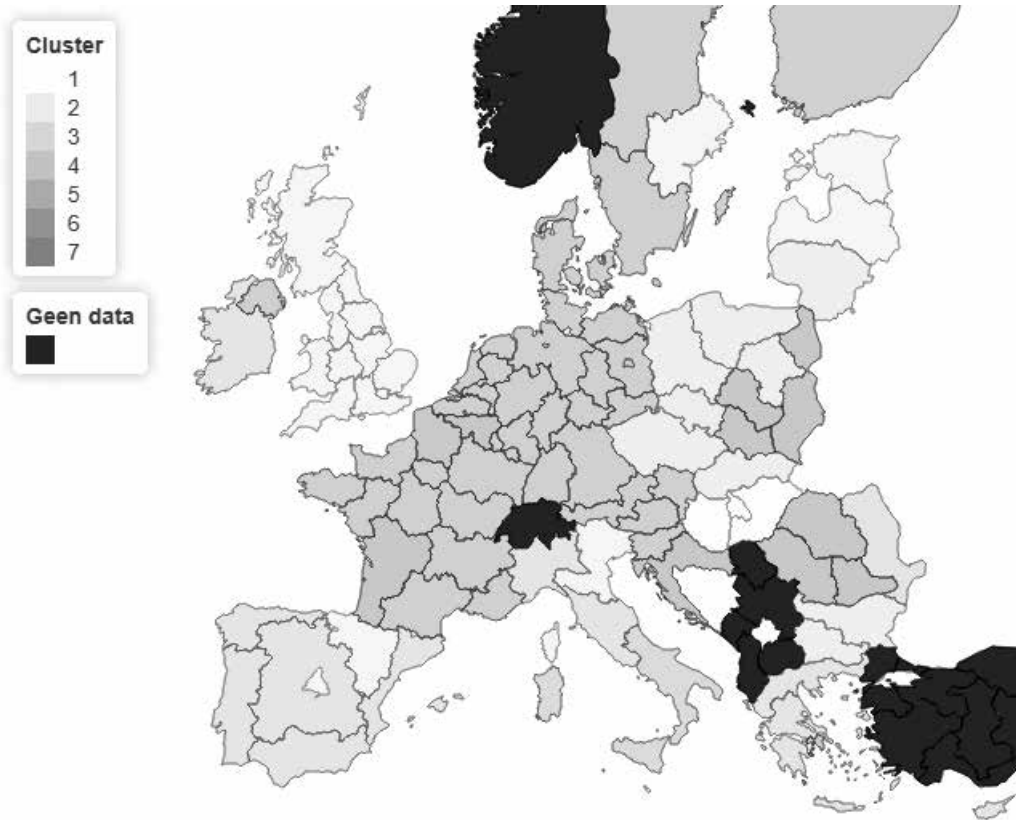
De evolutie in de tabellen verwijst naar het verschil in procentpunt tussen 2013 en 2018. We visualiseren de zeven clusters in figuur 4. In de volgende onderdelen bespreken we deze clusters.

Cluster 1: Hongaarse inhaalbeweging

De eerste cluster bestaat uit de drie Hongaarse regio's. Deze regio's vormen de Europese top drie wat betreft de groei in de activiteits- (+11,9 ppt) en werkzaamheidsgraad (+17,5 ppt). De stijging in

Figuur 4.

Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

deze indicatoren is respectievelijk 11 en 13 procentpunt hoger dan het Europese gemiddelde. Bovendien is de daling in de onderwijskloven ten opzichte van de hoog- en middengespoolden het sterkste in deze cluster (respectievelijk -0,52 en -0,34). De daling van 4,6 procentpunt in het aandeel NEET-jongeren is stevig, maar de daling was nog groter in cluster 4 (zie verder). De Hongaarse regio's zijn er zo in geslaagd om de voorbije vijf jaren hun zeer zwakke arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden te verbeteren tot een matig tot goede positie.

Cluster 2: verbeterde arbeidsmarktpositie kortgeschoolden

De groei in de activiteits- (+4,5 ppt) en werkzaamheidsgraad (+ 8,2 ppt) ligt in cluster 2 boven

het Europese gemiddelde. Ook de onderwijskloven met de midden- (-0,11) en hoggeschoolden (-0,16) en de NEET-ratio (-2,9 ppt) namen sterker af dan gemiddeld. We kunnen dus besluiten dat in de regio's uit deze cluster de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden erop vooruit ging. We vinden in deze cluster alle regio's uit het Verenigd Koninkrijk, op Noord-Ierland na, en een sterke vertegenwoordiging van Zuid-Europese regio's. Verder behoren twee Duitse regio's, Oost-Zweden en de Baltische staten Estland en Letland tot deze cluster.

Malta en Scotland tekenen voor de hoogste stijging in activiteitsgraad binnen deze cluster (+ 6,9 ppt), en Corsica in werkzaamheidsgraad (+11,8 ppt). De evolutie van de onderwijskloof van kortgeschoolden ten opzichte van hoog- en middengespoolden daalde in deze cluster het sterkste in respectievelijk

Tabel 10.

Cluster 1 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 1	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hooggeschoold		Kort- vs. midden-geschoold			
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	62,4	11,9	56,7	17,5	1,50	-0,52	1,33	-0,34	10,3	-4,6
Central Hungary (HU)	65,5	12,2	60,7	19,1	1,42	-0,51	1,42	-0,35	6,7	-6,1
Transdanubia (HU)	60,9	9,8	56,1	14,7	1,49	-0,40	1,49	-0,25	10,8	-2,6
Great Plain and North (HU)	60,7	13,8	53,3	18,8	1,58	-0,65	1,58	-0,41	13,4	-5,1

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS.**Tabel 11.**

Cluster 2 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 2	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hoog-geschoold		Kort- vs. midden-geschoold			
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	70,0	4,5	63,9	8,2	1,34	-0,16	1,20	-0,11	9,7	-2,9
Hamburg (DE)	68,6	5,4	61,5	6,0	1,46	-0,13	1,29	-0,12	7,6	-0,6
Estland	72,3	5,8	65,7	8,8	1,30	-0,15	1,19	-0,05	9,8	-1,5
Noreste (ES)	71,8	1,8	60,1	7,3	1,38	-0,08	1,12	-0,03	8,4	-3,6
Comunidad De Madrid (ES)	75,8	3,1	61,9	10,1	1,35	-0,17	1,06	-0,15	8,3	-6,1
Corsica (FR)	71,7	6,1	66,1	11,8	1,19	-0,16	1,10	-0,11	9,6	-2,3
Noordoost-Italië (IT)	68,6	3,4	62,9	3,8	1,33	-0,03	1,20	-0,04	13,1	-2,0
Letland	69,2	4,0	57,5	8,5	1,55	-0,17	1,27	-0,08	7,8	-5,2
Malta	64,9	6,9	61,7	8,7	1,47	-0,20	1,32	-0,15	7,3	-2,6
Oost-Zweden (SE)	77,4	5,4	63,8	3,3	1,40	-0,04	1,31	-0,04	5,9	-1,0
North East (UK)	64,1	4,7	60,4	9,9	1,39	-0,28	1,26	-0,15	12,4	-2,8
North West (UK)	65,6	5,7	62,3	9,6	1,38	-0,20	1,24	-0,15	11,3	-2,3
Yorkshire And The Humber (UK)	67,5	1,2	62,8	6,9	1,35	-0,16	1,24	-0,11	11,3	-3,9
East Midlands (UK)	69,0	2,7	64,8	7,2	1,32	-0,10	1,20	-0,14	9,0	-4,6
West Midlands (UK)	69,7	4,6	65,0	10,4	1,30	-0,26	1,21	-0,15	11,6	-4,9
East Of England (UK)	73,9	3,5	71,1	8,0	1,24	-0,11	1,14	-0,13	10,5	-0,5
London (UK)	65,1	4,1	60,2	7,4	1,43	-0,14	1,21	-0,12	10,8	-1,3
South East (UK)	74,3	3,5	70,6	5,4	1,21	-0,09	1,15	-0,06	9,3	-1,6
South West (UK)	74,7	5,9	71,7	10,0	1,21	-0,14	1,13	-0,14	8,4	-4,2
Wales (UK)	67,2	5,0	63,6	10,3	1,33	-0,24	1,24	-0,18	10,5	-4,9
Scotland (UK)	68,9	6,9	65,2	10,3	1,26	-0,26	1,21	-0,16	10,3	-2,2

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

North East en Wales. In Comunidad De Madrid en in Letland is de daling van het aandeel jongeren die geen job hebben en geen training of onderwijs

volgen met respectievelijk 6,1 en 5,2 procentpunt beduidend meer uitgesproken dan in de andere regio's binnen deze cluster.

Tabel 12.

Cluster 4 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 4	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hoog-geschoold		Kort- vs. midden-geschoold		2018	Evolutie
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie		
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	69,1	0,8	58,6	7,0	1,37	-0,09	1,14	-0,03	13,7	-5,6
Cyprus	68,4	0,2	61,6	6,7	1,31	-0,08	1,16	-0,01	13,2	-5,5
Nisia Aigaiou, Kriti (EL)	71,1	3,3	59,1	8,3	1,27	-0,11	1,05	-0,07	15,1	-3,9
Voreia Ellada (EL)	64,9	0,5	50,7	5,9	1,41	-0,05	1,07	0,06	14,1	-7,3
Kentriki Ellada (EL)	67,2	1,1	54,4	3,2	1,32	0,04	1,05	0,04	16,1	-6,6
Noroeste (ES)	66,5	-0,5	54,5	6,2	1,45	-0,05	1,15	-0,04	9,6	-5,5
Centro (ES)	72,8	1,6	56,9	10,4	1,37	-0,18	1,13	-0,14	12,3	-6,5
Este (ES)	74,3	-0,7	61,1	10,0	1,35	-0,14	1,11	-0,07	13,3	-6,0
Sur (ES)	70,5	-0,8	50,2	9,9	1,48	-0,20	1,13	-0,14	15,6	-6,7
Canarias (ES)	70,3	-1,8	51,7	9,1	1,42	-0,16	1,24	-0,02	15,7	-8,5
Ierland	56,5	-2,7	51,5	5,5	1,64	-0,10	1,38	0,01	10,1	-6,3
Noordwest-Italië (IT)	68,4	2,8	61,9	3,9	1,36	-0,05	1,18	-0,05	14,3	-3,1
Centraal-Italië (IT)	66,9	3,7	58,8	3,4	1,37	-0,01	1,15	-0,05	15,4	-3,6
Continentaal-Portugal (PT)	75,3	1,0	69,9	8,8	1,22	-0,03	1,09	-0,01	8,0	-5,5
Azoren (PT)	70,6	1,1	64,2	8,2	1,35	-0,13	1,17	-0,02	17,8	-6,2
Madeira (PT)	72,9	0,9	65,8	8,2	1,29	-0,12	1,09	0,04	16,1	-4,9
Regio 2 (RO)	68,2	3,5	65,8	4,7	1,31	0,00	1,09	0,02	12,9	-3,1

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Cluster 3: beterschap op komst in Oost-Europa?

In cluster 3 liggen de evoluties van alle indicatoren hoger dan het Europese gemiddelde. De toename in de activiteits- en werkzaamheidsgraad is gemiddeld gezien hoger in cluster 2, maar cluster 3 kent wel een hogere afname van de NEET-ratio. Het zijn echter vooral de gemiddelde dalingen in de onderwijskloven die opvallen: deze liggen bijna vier keer hoger dan het Europese gemiddelde. De cluster kleurt Oost-Europees en wordt aangevuld met Litouwen.

Het aandeel kortgeschoolden dat zich actief aanbod op de arbeidsmarkt nam het sterkste toe in Noordwest-Polen, we noteren er een stijging van 3,8 procentpunt. Tsjechië kende een toename van 10,5 procentpunt in het aandeel werkzame kortgeschoolden, dit is de hoogste groei in deze cluster. De daling in de NEET-ratio van 7,1 procentpunt in Noord- en Oost-Bulgarije is de derde grootste afname in Europa. De regio's in deze cluster hebben

de voorbije vijf jaar reeds stevige stappen vooruit gezet, maar hebben, op basis van de scores in 2018, nog veel werk voor de boeg.

Cluster 4: bescheiden verbetering voor kortgeschoolden

Regio's uit cluster 4 kenden een lager dan gemiddelde groei in de activiteitsgraad (+0,8 ppt), maar een hoger dan gemiddelde groei in de werkzaamheidsgraad (+7,0 ppt). De verminderingen in de onderwijskloven liggen in lijn met het Europese gemiddelde, terwijl de cluster de hoogste daling in de NEET-ratio laat optekenen (-5,6 ppt). Cluster 4 bestaat in hoofdzaak uit Zuid-Europese regio's. Verder vinden we ook twee regio's uit het centrum van Frankrijk en een Roemeense regio.

Ierland springt in het oog met een daling van 2,7 procentpunt in de activiteitsgraad van kortgeschoolden. In de Spaanse regio Centro zien we een

Tabel 13.

Cluster 3 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 3	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hoog- geschoold		Kort- vs. midden- geschoold		2018	Evolutie
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie		
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	51,9	1,3	44,6	8,1	1,97	-0,31	1,65	-0,15	9,9	-4,2
Noord- en Oost-Bulgarije (BG)	53,3	3,4	42,6	9,3	1,99	-0,38	1,71	-0,20	19,9	-7,1
Zuid-West- en Zuid-Centraal Bulgarije (BG)	56,7	0,5	51,7	9,4	1,68	-0,26	1,45	-0,11	10,5	-6,0
Tsjechië	56,8	2,9	50,9	10,5	1,68	-0,36	1,59	-0,22	5,6	-3,5
Litouwen	58,2	2,3	46,9	9,8	1,93	-0,43	1,53	-0,19	8,0	-3,1
Noordwest-Polen (PL)	46,3	3,8	43,1	9,4	2,05	-0,40	1,65	-0,25	8,7	-4,8
Zuidwest-Polen (PL)	44,2	-1,0	39,7	7,2	2,23	-0,36	1,74	-0,11	7,7	-5,1
Noord-Polen (PL)	45,8	0,1	40,3	4,7	2,19	-0,15	1,69	-0,02	11,4	-2,8
Regio-Mazowieckie (PL)	54,5	1,0	49,6	6,6	1,80	-0,18	1,43	-0,13	7,2	-1,6
Slowakije	51,1	-0,9	36,4	6,1	2,18	-0,29	2,05	-0,14	10,2	-3,5

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

stijging van 10,4 procentpunt in het aandeel werkzame kortgeschoolden, dit is de grootste stijging in de cluster. Het verschil in werkzaamheidsgraad tussen kort- versus midden- en hogeschoolden nam het sterkste af in de Spaanse regio Sur, met een daling van respectievelijk 0,20 en 0,14. In de Spaanse regio Canarias daalde het aandeel NEET-jongeren met 8,5 procentpunt, dit is de grootste daling in Europa. We moeten wel opmerken dat anno 2018 de gemiddelde NEET-ratio hoger ligt dan het Europese gemiddelde. We kunnen besluiten dat deze regio's de afgelopen vijf jaar goed presteerden, maar dat er op vlak van NEET-jongeren bijkomende inspanningen nodig zijn.

Cluster 5: Zuid-Europese achterblijvers

Cluster 5 is identiek aan cluster 6 ('zwak presterende Zuid-Europese regio's') uit de eerste clusteranalyse. De evoluties in de verschillende indicatoren zijn positief, maar liggen stevast onder het Europese gemiddelde. Kortgeschoolden lijken er dus op vooruit te gaan, maar langzamer dan in de andere Europese regio's, waardoor deze regio's achterop blijven. Dit geldt echter niet voor de Franse regio Départements d'Outre Mer, in deze regio nemen

de activiteits- en werkzaamheidsgraad en de onderwijskloof af, en neemt de NEET-ratio toe.

Cluster 6: Vlaanderen in de zwakke middenmoot

In de regio's in cluster 6 daalde de activiteitsgraad (-0,4 ppt) en bleef de onderwijskloof van kort- versus middengeschoolden stabiel (+0,01). De werkzaamheidsgraad (+1,5 ppt), de onderwijskloof van kort- versus hogeschoolden (-0,02) en de NEET-ratio (-0,9 ppt) evolueerden minder positief dan het Europese gemiddelde. Cluster 6 bestaat voor een groot stuk uit de matig presterende regio's uit cluster 4, zoals Vlaanderen, en de subtoppers uit cluster 3 van de voorgaande clusteranalyse. We vinden er naast Vlaanderen ook Denemarken en heel wat Duitse, Franse, Nederlandse, en Oostenrijkse regio's terug. Deze regio's en ook Vlaanderen zijn er de voorbije jaren dus niet in geslaagd om de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden te doen verbeteren. Als we specifiek naar Vlaanderen kijken, dan stellen we bovendien vast dat de score op elke indicator behalve de NEET-ratio minder goed is dan het clustergemiddelde. Binnen deze cluster van minder presterende regio's, hinkt Vlaanderen dus duidelijk achterop.

Tabel 14.

Cluster 5 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 5	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hooggeschoold		Kort- vs. midden-geschoold		2018	Evolutie
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie		
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	51,2	0,5	37,5	1,2	1,92	-0,04	1,42	-0,02	27,3	-1,1
Départements d'Outre Mer (FR)	53,5	-3,3	35,8	-1,2	2,21	0,05	1,59	0,04	26,1	0,9
Zuid-Italië (IT)	50,2	2,3	39,1	2,7	1,73	-0,11	1,32	-0,04	26,3	-2,2
Eilanden Italië (IT)	49,9	2,6	37,6	2,1	1,82	-0,07	1,35	-0,06	29,4	-2,1

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Cluster 7: geen beterschap in zicht

Cluster 7 is de enige cluster waar zowel de activiteits- als werkzaamheidsgraden daalden (respectievelijk -3,7 ppt en -0,7 ppt), en beide onderwijskloven toenamen (+0,11). De NEET-ratio nam echter sterker af dan het Europese gemiddelde (-3,6 ppt). Deze cluster omvat regio's waar de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden reeds zwak is, en niet meteen lijkt te verbeteren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië behoren tot deze cluster, net zoals een Griekse regio, twee Franse regio's, Kroatië, drie Poolse regio's en drie Roemeense regio's.

De daling in de activiteitsgraad van kortgeschoolden van 7,3 procentpunt in de Griekse regio Attiki is de sterkste in Europa. In de Franse regio Aquitaine-Limousin-Poitou-Charentes zien we de sterkste Europese inkrimping in het aandeel werkzame kortgeschoolden, deze bedraagt 6,2 procentpunt. De onderwijskloven van kortgeschoolden versus midden- en hogeschoolden namen het sterkste toe in respectievelijk Wallonië en Kroatië. Op vlak van onderwijskloven heeft het Brussels Hoofdstedelijk gewest een unieke positie in deze cluster, omdat deze daalden. De vermindering van de onderwijskloof van kort- versus middengeschoolden van 0,07 is zelfs hoger dan het Europese gemiddelde. Attiki valt op omdat het in deze cluster de sterkste daling in de NEET-ratio kent.

Conclusie

In dit artikel onderzochten we de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden. Het startpunt van de

analyse was de vaststelling dat kortgeschoolden in Europa een zwakkere arbeidsmarktpositie kennen dan midden- en hogeschoolden. Zo ligt de werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden in de Europese regio's gemiddeld 29 procentpunt lager dan hogeschoolden en 18 procentpunt lager dan middengeschoolden. Dit algemene beeld verbergt echter een grote Europese variatie, die we met behulp van clusteranalyses blootlegden. Zuid-Europese regio's en regio's uit het Verenigd Koninkrijk laten in 2018 een goede tot zeer goede arbeidsmarktpositie voor kortgeschoolden optekenen, terwijl deze positie de afgelopen vijf jaar ook verbeterde. Hier staat tegenover dat deze regio's vaak een hogere NEET-ratio kennen. In Nederland, Duitsland en de Scandinavische regio's is de positie van kortgeschoolden in 2018 ook goed tot zeer goed, maar deze arbeidsmarktpositie verzwakte wel de afgelopen vijf jaar.

Vlaanderen maakt in 2018 deel uit van de Europese middenmoot en werd bovendien de voorbije jaren geconfronteerd met een verslechterende arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden. Om de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden te verbeteren, lijken bijkomende beleidsinspanningen noodzakelijk. Dit is ook het geval voor Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijke Gewest. In deze regio's kenden kortgeschoolden een nog zwakkere arbeidsmarktpositie, die daarenboven de afgelopen jaren sterker verslechterde dan in Vlaanderen.

De clusteranalyses zijn relevant omdat ze inzicht geven in de variatie in de arbeidsmarktpositie van kortgeschoolden in Europa. In een volgende stap zou het interessant zijn om het economische en

Tabel 15.

Cluster 6 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 6	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werksaamheidsgraad		Kort- vs. hooggeschoold		Kort- vs. midden-geschoold			
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	64,0	-0,4	56,8	1,5	1,53	-0,02	1,36	0,01	7,4	-0,9
Oost-Oostenrijk (AT)	62,6	4,4	52,5	2,1	1,58	-0,09	1,40	-0,08	8,1	-0,6
Zuid-Oostenrijk (AT)	58,5	-0,4	52,8	-0,1	1,62	0,00	1,43	0,01	5,4	-1,8
West-Oostenrijk (AT)	65,0	2,2	60,6	2,1	1,43	-0,06	1,33	-0,04	6,0	0,1
Vlaanderen	55,5	-1,3	52,1	0,1	1,65	0,05	1,41	0,00	7,8	-2,7
Baden-Württemberg (DE)	72,7	1,2	68,3	2,2	1,31	-0,04	1,22	0,00	4,9	0,3
Beieren (DE)	72,2	1,3	68,5	2,7	1,30	-0,05	1,21	-0,01	4,2	0,1
Berlijn (DE)	65,1	-0,7	52,6	4,5	1,66	-0,10	1,46	-0,02	9,1	0,1
Brandenburg (DE)	66,8	1,6	56,3	4,4	1,58	-0,11	1,44	-0,03	7,4	-1,1
Bremen (DE)	59,0	-1,7	53,8	1,4	1,57	-0,08	1,47	0,07	8,3	-3,3
Hesse (DE)	67,4	-0,7	62,2	1,1	1,41	-0,02	1,29	0,03	5,6	-0,4
Mecklenburg-Vorpommern (DE)	63,3	0,1	53,4	4,3	1,61	-0,10	1,43	-0,04	8,0	-1,8
Nedersaksen (DE)	66,3	-1,5	60,2	1,0	1,47	0,00	1,34	0,02	6,3	0,3
Noordrijn-Westfalen (DE)	63,1	-0,3	56,7	2,4	1,56	-0,06	1,39	0,00	6,8	-0,4
Rijnland-Palts (DE)	66,7	-0,3	61,1	0,6	1,44	-0,03	1,33	0,03	5,8	-1,0
Saarland (DE)	64,9	1,8	58,4	5,5	1,53	-0,10	1,33	-0,09	5,8	-3,0
Saksen (DE)	60,8	-5,2	51,0	4,2	1,74	-0,10	1,60	-0,01	5,0	-2,4
Saksen-Anhalt (DE)	62,0	-1,0	49,7	2,4	1,77	-0,07	1,60	0,01	7,1	-1,7
Schleswig-Holstein (DE)	65,2	-1,4	59,7	1,5	1,47	-0,04	1,37	0,02	6,2	0,1
Thüringen (DE)	63,2	-2,3	53,2	-0,4	1,64	0,04	1,51	0,08	4,7	-2,0
Denemarken	65,1	-1,1	60,6	1,0	1,43	-0,02	1,32	0,02	6,8	0,8
Manner-Suomi (FI)	60,6	0,3	52,7	0,7	1,63	0,02	1,39	0,02	8,5	-0,8
Île-De-France (FR)	70,5	0,8	59,8	-0,5	1,39	0,03	1,17	0,02	10,1	0,8
Centre-Val De Loire (FR)	64,4	0,5	57,2	4,2	1,45	-0,08	1,24	-0,08	10,8	0,9
Bourgogne-Franche-Comté (FR)	64,2	-0,7	56,4	1,0	1,48	0,03	1,32	0,06	11,2	1,2
Normandië (FR)	58,6	-1,3	49,7	-0,2	1,67	0,04	1,47	0,06	12,2	-0,6
Elzas-Champagne-Ardenne-Lorraine (FR)	59,9	-0,5	50,6	1,2	1,66	0,04	1,38	-0,02	11,9	-2,6
Pays de la Loire (FR)	64,1	-0,2	56,0	0,6	1,48	-0,01	1,30	-0,03	8,4	-1,3
Bretagne (FR)	57,8	-2,5	51,0	-1,3	1,63	0,06	1,43	0,03	8,6	0,8
Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées (FR)	61,0	0,9	50,3	1,0	1,62	-0,01	1,36	-0,02	10,3	-2,0
Auvergne-Rhône-Alpes (FR)	63,9	0,3	56,0	1,0	1,52	0,02	1,31	0,01	10,1	1,5
Provence-Alpes-Côte D'Azur (FR)	63,1	-3,4	53,6	-3,4	1,48	0,09	1,29	0,14	10,7	-0,9
Luxemburg	63,3	-1,4	58,9	0,3	1,42	0,01	1,16	0,03	5,3	0,3
Noord-Nederland (NL)	65,2	-0,6	60,8	1,6	1,43	-0,02	1,28	-0,01	3,9	-2,1
Oost-Nederland (NL)	68,2	-1,6	64,8	1,9	1,38	-0,02	1,24	0,01	3,9	-1,6
West-Nederland (NL)	65,5	-1,4	61,6	1,5	1,44	-0,01	1,28	0,02	4,2	-1,4
Zuid-Nederland (NL)	66,2	1,7	63,1	4,3	1,41	-0,06	1,28	-0,04	4,6	-1,1
Zuid-Zweden (NL)	74,4	1,9	61,7	0,1	1,43	0,02	1,35	0,04	6,3	-1,2
Noord-Zweden (SE)	70,5	-0,9	58,6	-1,9	1,53	0,08	1,45	0,12	6,3	-2,2
Slovenië	56,0	0,7	50,8	6,2	1,73	-0,12	1,45	-0,02	6,6	-2,6
Northern Ireland (UK)	58,3	-3,3	54,7	0,1	1,57	0,01	1,34	0,02	11,5	-2,4

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

Tabel 16.

Cluster 7 – Clusteranalyse evolutie arbeidsmarktpositie kortgeschoolden 2013-2018

Cluster 7	Kortgeschoolden				Onderwijskloof				NEET-ratio	
	Activiteitsgraad		Werkzaamheidsgraad		Kort- vs. hooggeschoold		Kort- vs. midden-geschoold		2018	Evolutie
	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie	2018	Evolutie		
EU	63,0	1,0	55,3	4,5	1,57	-0,08	1,34	-0,03	10,2	-2,7
Cluster	51,1	-3,7	43,4	-0,7	1,96	0,11	1,52	0,11	12,0	-3,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	54,7	-1,8	40,9	2,8	1,92	-0,06	1,30	-0,07	13,3	-5,4
Wallonië	47,2	-5,7	38,5	-4,1	2,10	0,24	1,66	0,17	10,0	-4,5
Attiki (EL)	56,8	-7,3	38,1	0,4	1,96	0,10	1,40	0,15	12,4	-6,1
Nord-Pas-de-Calais-Picardie (FR)	53,2	-3,4	42,5	-1,4	1,96	0,08	1,52	0,05	13,7	-2,7
Aquitaine-Limousin-Poitou-Charentes (FR)	60,7	-4,3	50,8	-6,2	1,64	0,23	1,42	0,17	9,7	-2,1
Kroatië	42,4	-6,9	37,2	-1,3	2,19	0,22	1,75	0,26	13,6	-6,0
Zuid-Polen (PL)	40,4	-2,8	36,1	2,6	2,41	-0,02	1,83	0,04	6,8	-4,6
Centraal-Polen (PL)	49,2	-3,4	45,0	3,1	1,92	0,03	1,56	0,03	9,9	-1,3
Oost-Polen (PL)	48,6	-4,8	42,3	-1,6	2,01	0,18	1,58	0,16	9,3	-4,3
Regio 1 (RO)	50,6	1,2	46,8	1,3	1,90	0,06	1,50	0,06	16,5	-0,8
Regio 3 (RO)	54,3	-0,2	49,7	1,8	1,81	0,06	1,43	0,09	14,3	-5,2
Regio 4 (RO)	55,5	-5,3	52,3	-5,3	1,65	0,23	1,25	0,16	14,9	0,3

Bron: Steunpunt Werk op basis van Eurostat – LFS

arbeidsmarktbeleid van de meer succesvolle regio's ten aanzien van kortgeschoolden te analyseren. Zo'n analyse kan inspiratie bieden voor het Vlaamse beleid, gegeven de duidelijke marge tot verbetering die we in dit artikel vaststelden.

Pieter-Jan De Graeve
Sarah Vansteenkiste
Steunpunt Werk

Bibliografie

- Eurofound. (2012). NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe. *European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*.
- Eurostat. (2010). *European Regional and Urban Statistics Reference Guide. 2010 edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Fernández-Macías, E. (2012). Job polarization in Europe? Changes in the employment structure and job quality, 1995-2007. *Work and Occupations*, 39(2), 157-182.
- Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, employment and society*, 20(3), 553-569.
- Mazrekaj, D., De Witte, K., & Vansteenkiste, S. (2017). Het rendement van een diploma middelbaar onderwijs op de Vlaamse arbeidsmarkt. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 27(1), 10-15. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.
- OECD. (2017). *Employment. Helping Low-Educated Young People Who Are at Risk Of Being Left Behind. Belgium Policy Brief*. Paris: OECD.
- Oesch, D. (2015). Welfare regimes and change in the employment structure: Britain, Denmark and Germany since 1990. *Journal of European Social Policy*, 25(1), 94-110.
- Peugny, C. (2019). The decline in middle-skilled employment in 12 European countries: New evidence for job polarisation. *Research & Politics*, 6(1).
- Stevens, E., De Winne, S., Sels, L., & Herremans, W. (2007). *Europa regionaal. Arbeidsmarktprestaties in een comparatief perspectief* (WSE Report 8-2007). Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie.
- Zimmer, H., Delhez, P., & De Mulder, J. (2013). De sociaaleconomische mobiliteit van laaggeschoolden. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 23(4), 120-127. Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie / Uitgeverij Acco.